

HELP-automatizált kötetési feljegyzéseket ellenőrző rendszer

A könyvtárgépesítés érdekes új területe jelent meg, mely az automatizálással meghonosított új gondolatok és technológiák effektív alkalmazását jelenti.

Az új rendszer neve HELP, mely a Heckman Electronic Library Program rövidítése. A Purdue University Libraries és a Heckman Bindery of North Manchester, Indiana közös fejlesztéseként jött létre.

A folyóiratok bekötésével foglalkozó Heckman cég vezetősége felismerte, hogy heti 10 000 - 20 000 periodikus kiadvány feldolgozása és több mint 250 000 kötési minta kezelése fejlettebb módszerek alkalmazása nélkül hamarosan túl költségessé és kezelhetetlenül nagyméretű feladattá válik. Az ő problémájuk a könyvtárak pontos kötésnyilvántartási munkájával is szoros kapcsolatban van, így az új rendszer jelentős segítséget jelent a kötésre való előkészítésben is.

A rendszer ötféle bizonylatot kezel, illetve készít.

1. A kötésminta indexkártya

Ezt a számítógép nyomtatja, a kötetet géppel olvasható formában tartja karban és a könyvtár által kért változtatásokat átvezetve mindig új indexkártyákat készít. A könyvtár adatain kívül a kötésre vonatkozó részletes adatokat tartalmazza.

2. A változó postázási bizonylat

A könyvtár cimadatain kívül a periodikum adatait tartalmazza és lehetőséget biztosít több azonos példány és/vagy több azonos kötésmintájú kötet postázásához. A periodikum újabb kötetének köttetéséhez már a bekötő üzem küldi a nyomtatott postázási lapot. A könyvtáros rávezeti az újabb kötet azonosító adatát, melynek alapján az adatbankból az aktuális kötési mintát leíró kutyanyelv előállítható.

3. A kötés történeti rekordja

Ez a rendszerhez nem szükséges, de a könyvtárosnak jó nyilvántartást biztosít.

A folyóirat címén és kiadóján kívül az egyes kötetek évét, évfolyamát, számát, a kötésre küldés dátumát tartalmazza. A kötésminta indexkártya hátát lehet erre a célra használni.

4. A kötési kutyanyelv

5. A kötetet az új mintákhoz még egy input bizonylatot használ.

A rendszer IBM System 3 rendszeren működik RPG2-ben írt programokkal.

A számítógép-orientált vállalatok szolgáltatásai azt sugallják, hogy ha a könyvtárak belső erőből nem tudnak automatizálni egy-egy területet, azt más szolgáltató cégek teszik meg helyettük. Ha a HELP esetéhez hasonlóan ez ingyenesen megtörténik, akkor már nem is kerülheti el az automatizálást a könyvtár sem.

/Journal of Library Automation, 5.k. 2.sz. 1972.jun. p.137-145./

Balogh Zoltán

Program könyvtári adatok elválasztásához

Az Arbeitsstelle für Bibliothekstechnik kidolgozta a szótagok gépi elválasztásának algoritmusát. Az optimális elválasztási pontosságot és viszonylag alacsony programidő elérését tűzték célul. A program elsősorban német szövegek elválasztására készült, de használható román nyelvről is, sőt egyes kivételektől eltekintve, az angol szavakra is alkalmazható.

A megoldás: a bizonytalan elválasztásokat a program megkerüli és a következő biztos pontot választja, ahelyett, hogy a kivételek jegyzékében keresné a megoldást. Az elválasztások számát csökkentették, csak ha négy betűnél több maradt a sor végére, akkor kerül elválasztásra a szó.

Hogyan találja meg az elválasztási

helyet a program? A keresés két lépcsős:

1. az elválasztandó szót jobbról balra betűnként végigvizsgálja, amíg az első magánhangzót megtalálja;

2. majd a magánhangzó előtti első mássalhangzót keresi meg, ez előtt választja el.

Néhány szónál nem hibátlan az elválasztás, pl. ahol egy helyett két- vagy több mássalhangzót talál, vagy a szóösszetételekben, ahol az összetétel magánhangzóval kezdődik. Ezeknek megfelelően a programban további kritériumokat dolgoztak ki, a kombinációs lehetőségeket táblázatba foglalták; a kivételekről jegyzékek készültek.

/Arbeitsstelle für Bibliothekstechnik. Informationen, 1972. 11.sz. nov. p.29-33./